

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Krawiec
Sędziowie:	SSA Witold Franckiewicz (spr.) SSO del. do SA Robert Bednarczyk
Protokolant:	Anna Turek

przy udziale prokuratora Prokuratury Okręg. del. do Prok. Apelacyjnej Grażyny Nowickiej

po rozpoznaniu w dniu 16 grudnia 2014 r.

sprawy **Z. U., J. S. (1), M. H., W. D.**

oskarżonych z art. 258 § 1 k.k. i inne

z powodu apelacji wniesionej przez Prokuratora i obrońcę oskarżonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Legnicy

z dnia 18 sierpnia 2014 r. sygn. akt III K 79/12

I. zmienia zaskarżony wyrok wobec oskarżonych:

1. **J. S. (1),**
2. **M. H.,**
3. **W. D.**

w ten sposób, że za podstawę orzeczenia zawartego w pkt IV części rozstrzygającej wobec tychże oskarżonych przyjmuje przepis art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 2 k.k. i przedłuża warunkowe zawieszenie wykonania orzeczonych kar pozbawienia wolności na okres próby 3 lat oraz na podstawie art. 73 § 2 k.k. oddaje oskarżonych w okresie próby pod dozór kuratora,

II. zmienia zaskarżony wyrok wobec oskarżonej Z. U. w ten sposób, że w miejsce przypisanego oskarżonej czynu w punkcie II części rozstrzygającej przyjmuje, iż oskarżona popełniła przestępstwo polegające na tym, że w okresie od dnia 12 marca 2003 roku do dnia 26 listopada 2003 roku w P. rejonu (...), działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, z góry powziętym zamiarem, w krótkich odstępach czasu w warunkach czynu ciągłego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, będąc osobą uprawnioną do wystawienia faktur VAT dokumentujących sprzedaż

przez (...) Sp. z o.o. w L. oleju opałowego dla osób nie prowadzących działalności gospodarczej z przeznaczeniem na cele grzewcze, poświadczyła nieprawdę w 40 fakturach VAT, dotyczących sprzedaży w ten sposób, że wystawiała ww. dokumenty wiedząc, iż obejmują one nieprawdziwe dane osobowe rzekomych nabywców, w fakturach wymienionych w pkt II części wstępnej wyroku pod pozycjami 5-8, 15-21, 25-30, 33-49, 53-58, tj. czynu z art. 271 § 1 i 3 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to na podstawie art. 271 § 3 k.k. wymierza jej karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

III. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok wobec oskarżonych Z. U., J. S. (1), M. H. i W. D. utrzymuje w mocy,

IV. zwalnia oskarżonych J. S. (1), M. H. i W. D. od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, zaliczając je na rachunek Skarbu Państwa,

V. zasądza od oskarżonej Z. U. na rzecz Skarbu Państwa koszty postępowania odwoławczego w tym 120 zł opłaty za obie instancje.

UZASADNIENIE

Z. U. została oskarżona o to, że:

I. w okresie od 02 stycznia 2003r. do 26 listopada 2003r. w P. rej. (...) brała udział w założonej i kierowanej przez J. S. (2) zorganizowanej grupie przestępczej, w skład której wchodził M. M., J. G., D. M., K. K., K. P., J. S. (1), D. K. (1), M. W., R. W., B. P., D. W., G. P. i inne osoby, mającej na celu osiągnięcie korzyści majątkowej poprzez popełnianie przestępstw polegających na poświadczaniu przez osoby uprawnione do wystawiania dokumentów nieprawdy co do okoliczności mających znaczenie prawne w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, fałszowaniu dokumentów sprzedaży oleju opałowego w postaci faktur VAT, jak również przestępstw karnych skarbowych polegających na nierzetelnym prowadzeniu ksiąg podatkowych, uchylaniu się od opodatkowania, w tym poprzez zaniżanie wartości podatku akcyzowego przy transakcjach sprzedaży oleju opałowego w ten sposób, że poświadczala w dokumentach zakupu oleju opałowego nieprawdę w zakresie nabywcy oleju opałowego udzielając pomocnictwa do podrabiania w/wym. oraz oświadczeń o jego faktycznym przeznaczeniu na cel grzewczy;

tj. o czyn z art. 258 § 1 k.k.

II. w okresie od 2 stycznia 2003r. do 26 listopada 2003r.

w P. rej. (...), działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, z góry powziętym zamiarem w krótkich odstępach czasu

w warunkach czynu ciągłego, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, będąc osobą uprawnioną do wystawienia faktur VAT dokumentujących sprzedaż przez (...) sp. z o.o. w L. oleju opałowego dla osób nie prowadzących działalności gospodarczej z przeznaczeniem na cele grzewcze, poświadczyła nieprawdę w 58 kompletach dokumentów dotyczących sprzedaży łącznej ilości 1.006,00 m³ o wartości 1.358.553,80 zł, w ten sposób, że wystawiała w/wym. dokumenty wiedząc, iż obejmują one nieprawdziwe dane osobowe rzekomych odbiorców J. P., P. S., B. Z., Z. Z., J. M., B. M. (1), L. M., B. M. (2), S. N., M. O., L. B., Z. G., M. I., J. K., Z. K., A. L., D. L., B. M. (3), B. M. (4) oraz cel grzewczy przeznaczenia oleju opałowego, podczas gdy faktycznie olej ten był wprowadzany do obrotu jako olej napędowy, udzielając tym samym M. M. i innym osobom pomocnictwa w ich podrobieniu, a w szczególności w zakresie faktur i załączonych do nich oświadczeń o przeznaczeniu oleju opałowego i dokumentach (...)

o numerach:

(...) z dnia 3 stycznia 2003r. na nazwisko B. M. (3);

(...) z dnia 3 stycznia 2003r. na nazwisko B. M. (2);

(...) z dnia 3 stycznia 2003r. na nazwisko J. P.;

(...) z dnia 11 stycznia 2003r. na nazwisko B. M. (1);
(...) z dnia 12 marca 2003r. na nazwisko J. P.;
(...) z dnia 12 marca 2003r. na nazwisko B. M. (3);
(...) z dnia 25 marca 2003r. na nazwisko B. Z.;
(...) z dnia 3 kwietnia 2003r. na nazwisko J. K.;
(...) z dnia 10 kwietnia 2003r. na nazwisko Z. G.;
(...) z dnia 10 kwietnia 2003r. na nazwisko J. K.;
(...) z dnia 11 kwietnia 2003r. na nazwisko B. M. (3);
(...) z dnia 11 kwietnia 2003r. na nazwisko P. S.;
(...) z dnia 11 kwietnia 2003r. na nazwisko Z. K.;
(...) z dnia 12 kwietnia 2003r. na nazwisko M. O.;
(...) z dnia 14 kwietnia 2003r. na nazwisko Z. K.;
(...) z dnia 14 kwietnia 2003r. na nazwisko Z. G.;
(...) z dnia 15 kwietnia 2003r. na nazwisko M. O.;
(...) z dnia 15 kwietnia 2003r. na nazwisko M. O.;
(...) z dnia 15 kwietnia 2003r. na nazwisko M. I.;
(...) z dnia 16 kwietnia 2003r. na nazwisko B. M. (2);
(...) z dnia 16 kwietnia 2003r. na nazwisko B. M. (3);
(...) z dnia 17 kwietnia 2003r. na nazwisko M. I.;
(...) z dnia 17 kwietnia 2003r. na nazwisko Z. K.;
(...) z dnia 17 kwietnia 2003r. na nazwisko Z. Z.;
(...) z dnia 18 kwietnia 2003r. na nazwisko J. P.;
(...) z dnia 18 kwietnia 2003r. na nazwisko B. Z.;
(...) z dnia 23 kwietnia 2003r. na nazwisko Z. G.;
(...) z dnia 28 kwietnia 2003r. na nazwisko M. O.;
(...) z dnia 28 kwietnia 2003r. na nazwisko Z. G.;
(...) z dnia 28 kwietnia 2003r. na nazwisko M. O.;
(...) z dnia 29 kwietnia 2003r. a nazwisko B. Z.;
(...) z dnia 29 kwietnia 2003r. na nazwisko M. I.;

(...) z dnia 13 maja 2003r. na nazwisko B. M. (2);
(...) z dnia 13 maja 2003r. na nazwisko B. M. (3);
(...) z dnia 13 maja 2003r. na nazwisko D. L.;
(...) z dnia 23 maja 2003r. na nazwisko B. Z.;
(...) z dnia 23 maja 2003r. na nazwisko M. I.;
(...) z dnia 23 maja 2003r. na nazwisko D. L.;
(...) z dnia 23 maja 2003r. na nazwisko D. L.;
(...) z dnia 9 lipca 2003r. na nazwisko B. M. (3);
(...) z dnia 10 lipca 2003r. na nazwisko B. M. (3);
(...) z dnia 13 sierpnia 2003r. na nazwisko M. O.;
(...) z dnia 14 sierpnia 2003r. na nazwisko M. O.;
(...) z dnia 16 sierpnia 2003r. na nazwisko M. O.;
(...) z dnia 20 sierpnia 2003r. na nazwisko B. M. (4);
(...) z dnia 21 sierpnia 2003r. na nazwisko B. M. (4);
(...) z dnia 22 sierpnia 2003r. na nazwisko B. M. (4);
(...) z dnia 22 sierpnia 2003r. na nazwisko B. M. (4);
(...) z dnia 23 sierpnia 2003r. na nazwisko B. M. (4);
(...) z dnia 5 września 2003r. na nazwisko L. B.;
(...) z dnia 6 września 2003r. na nazwisko L. B.;
(...) z dnia 8 września 2003r. na nazwisko L. B.;
(...) z dnia 27 września 2003r. na nazwisko Z. K.;
(...) z dnia 25 października 2003r. na nazwisko M. I.;
(...) z dnia 14 listopada 2003r. na nazwisko Z. K.;
(...) z dnia 20 listopada 2003r. na nazwisko Z. K.;
(...) z dnia 24 listopada 2003r. na nazwisko Z. K.;
(...) z dnia 26 listopada 2003r. na nazwisko Z. G.;

tj. o czyn z art. 271 §1 i 3 k.k. i art. 18 §3 k.k. w zw. z art. 270 §1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k.

J. S. (1) został oskarżony o to, że:

III. w okresie od lipca 2003r. do stycznia 2006r. w L., P., K., P., L., B., B. i innych miejscowościach na terenie kraju brał udział w założonej i kierowanej przez J. S. (2) zorganizowanej grupie przestępczej, w skład której wchodził M. M., D. M., K. K., K. P., J. G., D. K. (1), M. W., R. W., B. P., D. W., G. P. i inne osoby, mającej na celu osiągnięcie korzyści majątkowej poprzez popełnianie przestępstw polegających na poświadczaniu przez osoby uprawnione do wystawiania dokumentów nieprawdy co do okoliczności mających znaczenie prawne w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, fałszowaniu dokumentów sprzedaży oleju opałowego w postaci faktur VAT, jak również przestępstw karnych skarbowych polegających na nierzetelnym prowadzeniu ksiąg podatkowych, uchylaniu się od opodatkowania, w tym poprzez zaniżanie wartości podatku akcyzowego przy transakcjach sprzedaży oleju opałowego w ten sposób, że uczestniczył w transporcie oleju opałowego, w tym po jego odbarwieniu, oraz jego dalszej dystrybucji celem wprowadzenia do obrotu, jak również przyjmował i przekazywał środki pieniężne stanowiące korzyści z popełnionych przestępstw, skutkiem czego wprowadzano do obrotu olej opałowy z przeznaczeniem na cele grzewcze jako olej napędowy;

tj. o czyn z art. 258 §1 k.k.

M. H. został oskarżony o to, że:

IV. w okresie od 2 stycznia 2003r. do grudnia 2005r. w L., P., K., P., L., B., B. i innych miejscowościach na terenie kraju brał udział w założonej i kierowanej przez J. S. (2) zorganizowanej grupie przestępczej, w skład której wchodził M. M., D. M., K. K., K. P., J. G., D. K. (1), M. W., J. S. (1), R. W., B. P., D. W., G. P. i inne osoby, mającej na celu osiągnięcie korzyści majątkowej poprzez popełnianie przestępstw polegających na poświadczaniu przez osoby uprawnione do wystawiania dokumentów nieprawdy co do okoliczności mających znaczenie prawne w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, fałszowaniu dokumentów sprzedaży oleju opałowego w postaci faktur VAT, jak również przestępstw karnych skarbowych polegających na nierzetelnym prowadzeniu ksiąg podatkowych, uchylaniu się od opodatkowania, w tym poprzez zaniżanie wartości podatku akcyzowego przy transakcjach sprzedaży oleju opałowego w ten sposób, że uczestniczył w dystrybucji oraz wprowadzaniu do obrotu oleju opałowego, w tym po jego odbarwieniu, jak również przyjmował i przekazywał środki pieniężne stanowiące korzyści z popełnionych przestępstw, skutkiem czego wprowadzano do obrotu olej opałowy z przeznaczeniem na cele grzewcze jako olej napędowy;

tj. o czyn z art. 258 §1 k.k.

W. D. został oskarżony o to, że:

V. w okresie od stycznia 2004r. do marca 2005r. w L., P., K., P., L., B., B. i innych miejscowościach na terenie kraju brał udział w założonej i kierowanej przez J. S. (2) zorganizowanej grupie przestępczej, w skład której wchodził M. M., D. M., K. K., K. P., J. G., D. K. (1), M. W., J. S. (1), R. W., B. P., D. W., M. H., G. P., M. B. (1), M. B. (2) i inne osoby, mającej na celu osiągnięcie korzyści majątkowej poprzez popełnianie przestępstw polegających na poświadczaniu przez osoby uprawnione do wystawiania dokumentów nieprawdy co do okoliczności mających znaczenie prawne w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, fałszowaniu dokumentów sprzedaży oleju opałowego w postaci faktur VAT, jak również przestępstw karnych skarbowych polegających na nierzetelnym prowadzeniu ksiąg podatkowych, uchylaniu się od opodatkowania, w tym poprzez zaniżanie wartości podatku akcyzowego przy transakcjach sprzedaży oleju opałowego w ten sposób, że uczestniczył w dystrybucji oraz wprowadzaniu do obrotu oleju opałowego, w tym po jego odbarwieniu, jak również przyjmował i przekazywał środki pieniężne stanowiące korzyści z popełnionych przestępstw, skutkiem czego wprowadzano do obrotu olej opałowy z przeznaczeniem na cele grzewcze jako olej napędowy;

tj. o czyn z art. 258 §1 k.k.

Sąd Okręgowy w Legnicy, wyrokiem z dnia 18 sierpnia 2014 r. sygn. akt III K 79/12:

I. uniewinnił oskarżoną Z. U. od popełnienia czynu opisanego w punkcie I części wstępnej wyroku i orzekł, że w tej części koszty postępowania ponosi Skarb Państwa,

II. uznał oskarżoną Z. U. za winną popełnienia zarzucanego jej czynu opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku z tym ustaleniem, iż z kwalifikacji prawnej wyeliminował art. 65 § 1 k.k. i za to na podstawie art. 271 §3 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył jej karę roku pozbawienia wolności,

III. uznał oskarżonych J. S. (1), M. H. i W. D. za winnych popełnienia zarzucanych im czynów opisanych w części wstępnej wyroku z tym ustaleniem w stosunku do oskarżonego W. D., iż zarzucanego czynu dopuścił się do marca 2005 r. i za czyny te na podstawie art. 258 §1 k.k. wymierzył im kary:

- J. S. (1) 5 miesięcy pozbawienia wolności,

- M. H. i W. D. po 3 miesiące pozbawienia wolności,

IV. na podstawie art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonych kar pozbawienia wolności wobec oskarżonych Z. U., J. S. (1), M. H. i W. D. warunkowo zawiesił na okres próby lat dwóch,

V. na podstawie art. 627 k.p.k. i art. 633 k.p.k. zasądził od oskarżonych na rzecz Skarbu Państwa po 1/5 kosztów postępowania i wymierzył im opłaty:

- M. H. i W. D. po 60 zł,

- J. S. (1) - 120 zł,

- Z. U. – 180 zł.

Powyższy wyrok zaskarżył Prokurator oraz obrońca oskarżonej Z. U..

Prokurator zaskarżył powyższy wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karze na niekorzyść J. S. (1), M. H. i W. D., zarzucając obrazę przepisów prawa materialnego w postaci art. 70 § 2 k.k. i art. 73 § 2 k.k., w zw. z art. 65 § 2 k.k., polegającą na niesłusznym niezastosowaniu powyższych przepisów i wymierzeniu oskarżonym J. S. (1), M. H. i W. D. kar pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania na okres próby lat 2, podczas gdy dyspozycja art. 65 § 2 k.k. wymuszała odpowiednie zastosowanie wobec tych oskarżonych, jako sprawców czynu z art. 258 § 1 k.k. przepisów określonych w art. 64 § 2 k.k., a zatem Sąd był zobligowany do wymierzenia wskazanym sprawcom na podstawie art. 70 § 2 k.k. kary z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby od 3 do 5 lat, jak również na podstawie art. 73 § 2 k.k. do orzeczenia wobec nich obligatoryjnego dozoru kuratora lub innego podmiotu wskazanego w § 1 tego przepisu.

Podnosząc powyższe zarzuty, Prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:

- uchylene wobec oskarżonych J. S. (1), M. H. i W. D. orzeczonego w punkcie IV zaskarżonego orzeczenia warunkowego zawieszenia wykonania kary na okres 2 lat próby,

- a następnie orzeczenie wobec tych oskarżonych na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 70 § 2 k.k. warunkowego zawieszenia kar pozbawienia wolności na okres 3 lat próby oraz na podstawie art. 73 § 2 k.k. oddanie ich w okresie próby pod dozór kuratora sądowego,

Obrońca oskarżonej Z. U. zaskarżyła wyrok w części tj. w zakresie punktu II części dyspozytywnej na korzyść oskarżonej, zarzucając:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia w zakresie czynu opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku, mający bezpośredni wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a polegający na nieprawidłowym ustaleniu, że oskarżona Z. U. miała świadomość poświadczania nieprawdy w dokumentacji związanej ze sprzedażą

oleju opałowego przez spółkę (...) na inne cele, niż grzewcze, wyłącznie w oparciu o błędnie zinterpretowane zeznania A. D. i wyjaśnienia G. P., podczas gdy prawidłowa ocena twierdzeń ww. osób, z jednoczesnym uwzględnieniem procedur i praktyki obowiązującej w zakresie sprzedaży oleju opałowego w spółce, doprowadzić winna Sąd I instancji do przekonania, że w zakresie obowiązków Z. U. nie leżało wystawianie dokumentacji sprzedażowej oleju opałowego, czynności te wykonywała oskarżona incydentalnie, a z klientami miała kontakt sporadyczny, w związku z czym nie można przypisać jej świadomości, że wystawiała faktury obejmujące nieprawdziwe dane osobowe rzekomych odbiorców J. P., P. S., B. Z., Z. Z., J. M., B. M. (1), L. M., B. M. (2), S. N., M. O., L. B., Z. G., M. I., J. K., Z. K., A. L., D. L., B. M. (3), B. M. (4) oraz tym bardziej nieprawdziwy cel grzewczy przeznaczenia oleju opałowego, co tym samym wyklucza przypisanie jej znamion przestępstwa poświadczenia nieprawdy w dokumentacji, jak również udzielenia pomocnictwa do popełnienia przestępstwa z art. 270 § 1 k.k.

Z ostrożności procesowej zaś, na wypadek nie uwzględnienia przez Sąd II instancji powyższego zarzutu, obrończyni rozstrzygnięciu Sądu I instancji zarzuciła:

- obrazę przepisów prawa materialnego w postaci art. 271 § 1 i 3 k.k. poprzez błędne dokonanie subsumpcji zachowania Z. U. opisanego w treści zarzutu aktu oskarżenia pod wskazywane powyżej przepisy w sytuacji, gdy materiał dowodowy sprawy w sposób jednoznaczny i nie budzący wątpliwości wskazuje, że wystawienie faktur znamionujących się nierzetelnością miało tylko i wyłącznie cel podatkowy, a tym samym winno zostać zakwalifikowane jako czyn z art. 62 § 2 k.k.s. – w przypadku uznania sprawstwa i winy Z. U. – stanowiący *lex specialis* wobec art. 271 k.k.

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca wniosła o uniewinnienie oskarżonej Z. U. od popełnienia czynu opisanego w punkcie II części wstępnej zaskarżonego wyroku. Jednocześnie, z ostrożności procesowej, wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej czynu opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Legnicy celem ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

1. *Odnosnie apelacji prokuratora*

Apelacja prokuratora okazała się uzasadniona.

Trzeba przypomnieć, że Sąd Okręgowy uznał oskarżonych J. S. (1), M. H. i W. D. za winnych popełnienia czynu z art. 258 § 1 k.k., przyjmując, że zarzucanych im przestępstw dopuścili się odpowiednio w okresie: od lipca 2003 r. do stycznia 2006 r. (J. S. (1)), od 2 stycznia 2003 r. do grudnia 2005 r. (M. H.) oraz od stycznia 2004 r. do marca 2005 r. (W. D.). Zgodnie z przepisem art. 65 § 2 k.k., który wszedł w życie w dniu 1 maja 2004 r., a zatem znajduje zastosowanie wobec ww. oskarżonych, do sprawy przestępstwa z art. 258 k.k. mają odpowiednie zastosowanie przepisy dotyczące sprawy określonego 64 § 2 k.k. z wyjątkiem przewidzianego w tym przepisie zaostrzenia kary. W myśl natomiast art. 70 § 2 k.k. wobec sprawy określonego w art. 65 § 2 k.k., okres próby wynosi od 3 do 5 lat.

W konsekwencji trafnie dostrzeża prokurator, że prawidłowo w przypadku oskarżonych J. S. (1), M. H. i W. D. okres warunkowego zawieszenia kary winien kształtować się w przedziale od 3 do 5 lat, podczas gdy Sąd I instancji wymierzone tymże oskarżonym kary pozbawienia wolności zawiesił na okres 2 lat próby. W rezultacie Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że orzeczone wobec ww. oskarżonych kary pozbawienia wolności zawiesił na okres 3 lat próby, akceptując jednocześnie w pełni przedstawioną przez Sąd I instancji argumentację dotyczącą okresu próby.

W tym kontekście dostrzec należy, że brak w pisemnych motywach uzasadnienia zaskarżonego wyroku rozważań dotyczących wprost kwestii regulowanych przepisem art. 69 § 3 k.k. zgodnie z którym zawieszenia kary nie stosuje się do sprawy określonego w art. 64 § 2 k.k. chyba, że zachodzi wyjątkowy wypadek, uzasadniony szczególnymi okolicznościami. Wadliwości tej nie dostrzegł także Prokurator, co ogranicza w myśl zasady wyrażonej w art. 434 k.p.k. zakres orzeczenia Sądu II instancji.

Słusznie zarzuca następnie autor apelacji Sądowi I instancji niezastosowanie wobec ww. oskarżonych, wbrew art. 73 § 2 k.k., dozoru kuratora (lub osoby godnej zaufania, stowarzyszenia, instytucji lub organizacji społecznej). W sytuacji kiedy zaskarżonym wyrokiem, oskarżeni zostali skazani za przestępstwo z art. 258 § 1 k.k., w świetle art. 73 § 2 k.k. oddanie ich w okresie próby pod dozór kuratora było obligatoryjne. W rezultacie skorygowano wyrok Sądu I instancji, poprzez zastosowanie wobec oskarżonych J. S. (1), M. H. i M. W. dozoru kuratora sądowego, na okres orzeczonego przez Sąd Apelacyjny okresu próby.

Na marginesie jedynie należy jeszcze odnieść się do kwestii zajętego przez Sąd I instancji na karcie 49 uzasadnienia stanowiska zgodnie z którym z uwagi na skazanie ww. oskarżonych w warunkach art. 65 § 1 k.k., przepis art. 64 § 2 k.k. obligował Sąd I instancji do zastosowania wobec ww. oskarżonych kary pozbawienia wolności w wymiarze powyżej czterech miesięcy, czego omyłkowo jedynie – jak sam przyznaje, Sąd ten nie uczynił. Stanowisko takie jest niesłuszne. Trzeba mieć na uwadze, że przestępstwa udziału w zorganizowanej grupie przestępczej (art. 258 § 1 k.k.) dotyczy art. 65 § 2 k.k. Przepis ten wprost, w sposób nie budzący wątpliwości do tego przestępstwa się odwołuje. Natomiast w art. 65 § 1 k.k. mowa jest o sprawcy, który "popelnia przestępstwo działając w zorganizowanej grupie lub związku mającym na celu popełnienie przestępstwa". Jasne jest zatem, że chodzi tu o skazanie za przestępstwo inne niż udział w zorganizowanej grupie lub związku mających na celu popełnienie przestępstwa (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 grudnia 2013 r. IV KO 94/13). W konsekwencji do sprawcy, który dopuścił się czynu z art. 258 § 1 k.k. znajdują zastosowanie przepisy dotyczące sprawcy określonego w art. 64 § 2 k.k., za wyjątkiem przewidzianego w tymże artykule zaostżenia kary. Wymierzone zatem przez Sąd I instancji kary pozbawienia wolności nie naruszają ww. przepisów.

2. *Odnośnie apelacji obrońcy oskarżonej.*

Apelacja obrońcy oskarżonej Z. U. zasługiwała na częściowe uwzględnienie, choć nie z uwagi na zarzuty w niej podniesione.

Obrońca oskarżonej zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia w zakresie czynu opisanego w punkcie II części wstępnej wyroku, mający bezpośredni wpływ na treść orzeczenia, a polegający na nieprawidłowym w ocenie autorki apelacji ustaleniu, że oskarżona miała świadomość poświadczenia nieprawdy w dokumentacji związanej ze sprzedażą oleju opałowego przez spółkę na cele inne, niż grzewcze, wyłącznie w oparciu o zeznania A. D. i wyjaśnienia G. P.. W przekonaniu obrońcy oskarżonej, prawidłowa ocena twierdzeń ww. osób, z jednoczesnym uwzględnieniem procedur i praktyki obowiązującej w spółce w zakresie sprzedaży oleju opałowego, powinna prowadzić do wniosku, że czynności sprzedażowe oskarżona wykonywała sporadycznie, nie miała stałego kontaktu z klientami, a co za tym idzie, nie można uznać, że świadomie wystawiała faktury obejmujące fałszywe dane osobowe. Tym bardziej – ze względu na argumentację podniesioną powyżej – wykluczone jest w przekonaniu obrońcy uznanie, że oskarżona świadomie poświadczała nieprawdę także w dokumentach dotyczących przeznaczenia oleju.

Przed odniesieniem się do tak postawionego zarzutu, dla zachowania przejrzystości dalszego wywodu należy przypomnieć jak w spółce (...) wyglądała procedura związana z zakupem oleju opałowego.

Otóż z niekwestionowanych ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd I instancji wynika, że sprzedażą oleju opałowego w spółce zajmowały się bezpośrednio A. D., G. P. oraz oskarżona Z. U., przy czym sprzedaż należała do podstawowych obowiązków A. D. i G. P., natomiast Z. U. zajmowała się transakcjami związanymi z olejem opałowym w zastępstwie ww. kobiet. Oskarżona w latach 2002 – 2004 była zatrudniona na stanowisku specjalisty – samodzielnego pracownika ekonomicznego. Jak wynika to ze stanowiskowej karty pracy oskarżonej (k. 47 w aktach III K 138/10) do jej podstawowych obowiązków należało m.in. fakturowanie sprzedaży, sporządzanie dowodów wydań i innych dokumentów handlowych, prowadzenie rejestrów: dostaw, sprzedaży, korespondencji i innych wymaganych w działalności Oddziału oraz wspomniane już zastępstwo za G. P. i A. D.. W dokumencie tym wskazano również, że oskarżona odpowiada m.in. za prawidłowe sporządzenie i ewidencję dokumentów wynikających z realizacji zadań, prawidłowe wystawianie faktur VAT, prowadzenie rejestrów sprzedaży i zakupów VAT.

Chcąc nabyć towar, klient w pierwszej kolejności kierował się do G. P., która wystawiała **dokument wydania zewnętrznego (...), atest oraz oświadczenie o przeznaczeniu oleju opałowego**. Następnie, na podstawie ww. dokumentów A. D. wystawiała **fakturę VAT**. Zdarzało się, że większe transakcje były dzielone na kilka mniejszych, co odzwierciedlone było w kilku kompletach dokumentów sporządzanych przez G. P., a w konsekwencji - także w kilku fakturach, wystawianych przez A. D. na różnych nabywców, a podpisywanych przez jedną, tą samą osobę. Zarówno A. D. jak i G. P. zbieżnie opisały taki model postępowania towarzyszący sprzedaży oleju opałowego. A. D. przyznała, że była świadkiem składania różnych podpisów przez tą samą osobę na fakturach. Wskazywała także, że zarówno J. S. (2) jak i B. P. dokonywali zakupów codziennie, przy czym nabywali największą ilość oleju opałowego. W przekonaniu A. D. zarówno oskarżona jak i G. P. miały wiedzę odnośnie procedury przeznaczenia przez tych klientów oleju na cele inne niż opałowe. Użyła nawet sformułowania „wszyscy wiedzieli o co chodzi” tłumacząc, że chodzi o stan świadomości jej, jako osoby zatrudnionej w spółce, G. P. oraz oskarżonej. A. D. wyraźnie wskazywała na sytuację, kiedy klient przychodził do niej z plikiem dokumentów wystawionych przez G. P. na nazwiska różnych osób, co skutkowało wystawieniem przez nią kilku faktur na te nazwiska. Brak podstaw by uznać, że zastępując A. D. w wystawianiu faktur oskarżona otrzymywała inaczej przygotowane przez G. P. komplety dokumentów i stosowała odmienną niż A. D. praktykę wystawiania faktur VAT. W przekonaniu Sądu Apelacyjnego także oskarżona musiała wystawiać faktury na nazwiska różnych osób tak, by dane osobowe na fakturach były zgodne z danymi znajdującymi się na tych sporządzanych przez G. P..

Także G. P. precyzyjnie opisała praktykę towarzyszącą wystawianiu przez uprawnione do tego osoby dokumentacji sprzedażowej, a jej wersja była zbieżna z zeznaniami A. D.. W szczególności przyznała, że dochodziło do wystawiania faktur na nazwiska różnych osób, a dokumenty te były podpisywane przez jedną osobę.

Jak już wspomniano, do obowiązków oskarżonej Z. U. należało zastępstwo zarówno A. D. jak i G. P., co wynika wprost ze stanowiskowej karty pracy oskarżonej. Fakt ten potwierdzają także zeznania A. D., która podała, że: „Generalnie p. U. zajmowała się zakupami, natomiast zastępowała mnie pod moją nieobecność i wówczas wystawiała faktury. P. U. zastępowała również p. P. pod jej nieobecność” (k. 233 verte - 235). Tak więc oskarżona zastępując ww. osoby wystawiała dokument wydania zewnętrznego (...), atest, oświadczenie o przeznaczeniu oleju opałowego (w przypadku zastępstwa G. P.) i fakturę (jeśli zastępowała A. D.).

Każda z kobiet zajmujących się sprzedażą w spółce, posiadała własne stanowisko pracy (przy czym oskarżona zajmowała jeden pokój z A. D.) i własny login i hasło komputerowe. Wystawiając dokumenty w postaci wydania zewnętrznego (...), atestu, oświadczenia o przeznaczeniu oleju opałowego oskarżona korzystała ze stanowiska i komputera G. P., natomiast wystawiając fakturę – ze stanowiska i komputera A. D.. Pracując przy ich komputerach zdarzało się, że nie logowała się na własne konto, lecz pracowała na ich loginie, przez co na drukowanych dokumentach generowane było imię i nazwisko osoby zalogowanej na komputerze (tj. G. P. lub A. D.), nie zaś oskarżonej. Oskarżona знаła hasło i login do komputerów G. P. i A. D., natomiast kobiety te nie znały hasła i loginu potrzebnego do uruchomienia komputera oskarżonej, nie zastępowały jej zresztą w powierzonych jej obowiązkach służbowych.

Wskazując na taką organizację pracy, oskarżona budowała swoją linię obrony twierdząc, że mogło dojść do sytuacji, gdy wystawiona została faktura obejmująca dane oskarżonej mimo tego, że to nie ona faktycznie dany dokument wystawiała. Trafnie jednak taką linię obrony Sąd Okręgowy dyskredytuje. Otóż trzeba wskazać, że to oskarżona zastępowała A. D. i G. P. i to ona znała ich hasła i loginy komputerowe, nie zaś odwrotnie – tj. A. D. i G. P. nie znały loginu oskarżonej i jej hasła, nie miały w zakresie obowiązków jej zastępowania. Zatem ewentualne sytuacje, gdy A. D. i G. P. sporządzały dokumenty na których widniały dane oskarżonej dotyczyły sytuacji, gdy oskarżona była obecna w pracy, zalogowała się na swój komputer, a następnie chwilowo jedynie opuszczała swoje stanowisko pracy. Słusznie podnosi Sąd I instancji, że takie sytuacje pozwalały ewentualnie na sporadyczne korzystanie z komputera oskarżonej i mogły prowadzić do sporządzenia raczej niewielkiej ilości dokumentów tym bardziej, że – jak już wskazywano – zastępstwo oskarżonej nie leżało w zakresie obowiązków A. D. i G. P..

Poza sporem pozostawało to, że pracownicy spółki nie weryfikowały prawdziwości danych podawanych przez nabywców, które umieszczały na dokumentach sprzedażowych. To nabywca podawał dane osobowe, rodzaj i ilość

paliwa, typ urządzenia grzewczego. Faktem jest, że do dnia 18 sierpnia 2003 r., kiedy to wprowadzono w spółce (...) Prezesa Zarządu w zakresie obrotu produktami naftowymi w spółce zobowiązującą sprzedających do odebrania danych osobowych nabywcy z dokumentu potwierdzającego tożsamość, w spółce nie funkcjonowały żadne procedury, standardy, jeśli chodzi o sprawdzanie tego typu informacji. J. S. (2) panującą w spółce atmosferę towarzyszącą zakupom paliwa określił jako sielankę, dodając - „nikt nikogo nie legitymował” (k. 86 t. XVIII w aktach III K 138/10). Niemniej jednak, na co słusznie zwraca uwagę Sąd I instancji, przed wprowadzeniem ww. instrukcji osoby zajmujące się sprzedażą były zobowiązane na podstawie ustawy o rachunkowości do wystawiania rzetelnych dowodów księgowych. Nie ulega natomiast wątpliwości, że faktura wystawiona na fikcyjnego nabywcę oleju opałowego takiego przymiotu nie posiada.

W świetle tak opisanych, bezspornych mechanizmów towarzyszących sprzedaży w spółce oleju opałowego, stawiany przez obrońcę zarzut, jakoby oskarżona nie miała świadomości uczestnictwa w przestępczym procederze nie może zostać uwzględniony. Trudno przyznać rację obrońcy który twierdzi, że stan świadomości oskarżonej był odmienny niż w przypadku G. P. i A. D., które przyznały się w oddzielnie prowadzonych postępowaniach do popełnienia czynu zarzucanego także oskarżonej z uwagi na odmienny zakres ich obowiązków. Faktem jest, że oskarżona wystawiała dokumenty sprzedażowe jedynie w zastępstwie ww. kobiet. To jednak, że sprzedaż oleju opałowego nie należała do jej podstawowych obowiązków, pozostaje w przekonaniu Sądu Apelacyjnego bez związku ze stanem jej świadomości co do charakteru procederu. Trudno także za trafne uznać twierdzenie, jakoby oskarżona miała sporadyczny kontakt z klientami, skoro sama oskarżona przyczyny braku swojej świadomości tłumaczyła tym, że „w okresie 2003 klientów było tak dużo, że nie sposób było się skupić i dokonać obserwacji, czy jakiś klient jest zbyt często, a już tym bardziej, że podaje różne nazwiska” (...) Przy tym nawale pracy to nie byłabym w stanie zauważyć, że ta sama osoba już danego dnia dokonała transakcji zakupu” (k. 151). Nie można stracić z pola widzenia tego, że oskarżona pracowała w jednym pokoju z A. D., musiała zatem dostrzec (na co wskazuje A. D.), że zarówno J. S. (2) jak i B. P. dokonywali zakupów codziennie, co już powinno wzbudzić pewne podejrzenia doświadczonego wszak pracownika, jakim była oskarżona. Tłumaczenie oskarżonej, że w czasie wykonywania czynności służbowych „wyłączała się” i nie rejestrowała twarzy oskarżonych jest niewiarygodne i ze wszech miar sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego. Skoro oskarżona w zastępstwie A. D. wystawiała faktury VAT musiała dostrzec sytuację, że klient dysponował kilkoma kompletami dokumentów wypisanych na nazwiska różnych osób. Należy dodać, że J. S. (2) w swoich wyjaśnieniach nie różnicował zachowania kobiet zajmujących się sprzedażą. Zważywszy, że oskarżona zastępowała A. D. i G. P., które zgodnie przyznały, że praktyka składania podpisów przez jedną osobę na kilku fakturach miała miejsce w ich obecności, trudno sobie wyobrazić, by klienci postępowali odmiennie (to jest nie składali kilku podpisów na fakturach wystawionych na inne nazwiska) jedynie z tego powodu, że w zastępstwie koleżanek czynności związanych ze sprzedażą dokonywała oskarżona. Wątpliwe jest także założenie, zważywszy chociażby na wyjaśnienia J. S. (2), że w przypadku zastępstwa G. P. oskarżona przyjmowała odmienne standardy, procedury sporządzenia dokumentów sprzedażowych. To, że oskarżona nie miała świadomości przestępczego charakteru działań jest sprzeczne także w świetle doświadczenia życiowego. Skoro oskarżona była wieloletnim pracownikiem spółki (od 1979 r.), zaś w latach 2002-2004 pracowała na stanowisku samodzielnego pracownika ekonomicznego, w zakresie jej obowiązków leżało m.in. zastępstwo kobiet zajmujących się bezpośrednio sprzedażą i wystawieniem dokumentacji sprzedażowej oleju napędowego, trudno dać wiarę temu, że nie miała świadomości poświadczania nieprawdy w dokumentacji sprzedażowej.

Nie ma więc Sąd Apelacyjny wątpliwości, że trafnie Sąd I instancji uznał, że oskarżona Z. U. dopuściła się czynu polegającego na poświadczeniu nieprawdy w dokumentach związanych ze sprzedażą oleju opałowego, tj. przestępstwa z art. 271 § 1 i 3 k.k. Budzi jednak zastrzeżenia przyjęty przez Sąd I instancji i wyrażony w opisie czynu zakres tej odpowiedzialności, jeśli chodzi o rodzaj dokumentów w których oskarżona miała dopuścić się poświadczania nieprawdy.

Trzeba przypomnieć, że oskarżona Z. U. została uznana za winną tego, że będąc osobą uprawnioną do wystawienia faktur VAT dokumentujących sprzedaż przez (...) sp. z o.o. w L. oleju opałowego dla osób nie prowadzących działalności gospodarczej z przeznaczeniem na cele grzewcze, **poświadczyła nieprawdę w 58 kompletach dokumentów** dotyczących sprzedaży łącznej ilości 1.006,00 m³ o wartości 1.358.553,80 zł, w ten sposób, że

wystawiała ww. dokumenty wiedząc, iż obejmują one nieprawdziwe dane osobowe rzekomych odbiorców oraz cel grzewczy przeznaczenia oleju opałowego, podczas gdy faktycznie olej ten był wprowadzany do obrotu jako olej napędowy, udzielając tym samym M. M. i innym osobom pomocnictwa w ich podrobieniu, a w szczególności w zakresie faktur i załączonych do nich oświadczeń o przeznaczeniu oleju opałowego i dokumentach (...) o wskazanych kolejno w opisie czynu numerach.

Przypisując zatem oskarżonej czyn polegający na poświadczeniu nieprawdy, Sąd I instancji uznał, że takie działanie oskarżonej dotyczyło 58 kompletów dokumentów w skład których wchodziły: oświadczenie o przeznaczeniu oleju opałowego, dokument wydania zewnętrznego (...) oraz faktura VAT.

Przestępstwo fałszerstwa intelektualnego (art. 271 § 1 k.k.) dotyczy sytuacji, gdy osoba uprawniona do wystawienia dokumentu, poświadczając w nim nieprawdę co do okoliczności mających znaczenie prawne. Trzeba zastrzec, że odpowiednie dokumenty, by mogły stać się przedmiotem przestępstwa z art. 271 § 1 k.k., spełniać muszą określone kryteria (tak np. Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 29 maja 2014 r. w sprawie II Aka 107/14). Dokument w rozumieniu art. 271 § 1 k.k. musi charakteryzować się bowiem walorem zaufania publicznego. Zatem pojęcie dokumenty użyte w treści art. 271 § 1 k.k. jest węższe niż definicja zawarta w art. 115 § 14 k.k. (patrz wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 8 października 2013 r. II Aka 147/13). Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie w pełni podziela pogląd wyrażony w wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 10 października 2013 r. w myśl którego „dokument, dla objęcia go art. 271 § 1 k.k. musi rodzić nie tylko określone jego treścią i zakresem działania skutki prawne, ale wykraczać powodowanymi przez jego wystawienie skutkami prawnymi „na zewnątrz” (sygn. akt II Aka 155/13).

Oskarżona, jako osoba do tego upoważniona, zastępując w związku (...) w obowiązkach sprzedażowych, wystawiała dokumenty w postaci oświadczenia o przeznaczeniu oleju opałowego, dokumentu wydania zewnętrznego (...) oraz faktury VAT. W przekonaniu Sądu Apelacyjnego nie wszystkie dokumenty sprzedażowe posiadały jednak walor, o jakim mowa w powołanym powyżej przepisie. Chodzi tu o dokument w postaci wydania zewnętrznego (...), który w ocenie Sądu Apelacyjnego takiego charakteru nie ma. Konstatacja taka pozostaje uprawiona jeśli zważy się na to, że dokument ten przeznaczony był wyłącznie do obrotu, użytku wewnętrznego, skoro uprawniał do wywiezienia zakupionego towaru z terenu spółki. Stanowił na potrzeby wewnętrzne spółki dowód przeprowadzenia transakcji sprzedaży, dokonania płatności, uprawniał – jak sama nazwa na to wskazuje – do wydania zewnętrznego towaru, nie był jednak dowodem prawnie istotnym jeśli chodzi o wywołanie jakichkolwiek skutków prawnych „na zewnątrz”. Wadliwe jest zatem przyjęcie, że oskarżona dopuściła się poświadczenia nieprawdy w dokumencie w postaci dowodu wydania zewnętrznego (...), skoro pozostaje on prawnie irrelevantny dla powszechnego odbioru, inaczej mówiąc – nie wywołuje skutków prawnych „na zewnątrz”, poza samą spółką.

Pozostałe natomiast dokumenty w postaci faktury VAT i oświadczenia o przeznaczeniu oleju opałowego, wchodzące w skład tzw. kompletu wydawanego przy zakupie oleju opałowego, co do zasady mogą stanowić przedmiot fałszerstwa intelektualnego. Niewątpliwie oba te dokumenty obrazują okoliczności prawnie istotne i wywołują skutki prawne nie tylko w wewnętrznym (tj. dotyczącym spółki) obrocie prawnym, ale i nie pozostają bez znaczenia dla powszechnego obrotu prawnego. Przypomnieć należy, że w dacie popełnienia przez Z. U. zarzucanego jej czynu obowiązywało rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 22 marca 2002 r. w sprawie podatku akcyzowego zgodnie z którym jeżeli wyroby w postaci oleju opałowego są przeznaczone na cele inne niż opałowe, należy zastosować stawkę podatku akcyzowego dla kwoty ustalonej dla oleju napędowego (§ 5 przywołanego Rozporządzenia). Stawka ta wynosiła wówczas 1.129 zł za 1000 litrów, natomiast dla oleju opałowego była znacząco niższa, kształtowała się bowiem na poziomie 195 zł za 1000 litrów. Niewątpliwie zatem informacje podane na dokumencie w postaci oświadczenia o przeznaczeniu oleju opałowego miały znaczenie prawne w obrocie powszechnym. W konsekwencji kwestia odpowiedzialności prawnej oskarżonej, która zgodnie z postawionym jej zarzutem, miała dopuścić się poświadczenia nieprawdy w 58 kompletach dokumentów, powinna zostać zawężona do dokumentów w postaci faktur oraz oświadczeń o przeznaczeniu oleju opałowego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego ocena materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania nie pozwala uznać, że działania przestępcze oskarżonej dotyczyły 58 kompletów dokumentów (utożsamianych przez Sąd Okręgowy z dokumentem (...), oświadczeniem o przeznaczeniu oleju opałowego oraz fakturą). To, dlaczego stawiany oskarżonej zarzut fałszerstwa intelektualnego nie może obejmować dokumentu wydania zewnętrznego (...) wyjaśniono już wyżej. Natomiast wątpliwości co do oświadczeń o przeznaczeniu oleju opałowego i faktur (w ilości przyjętej przez Sąd I instancji) pojawiają się na tle analizy przeprowadzonego przez Sąd Okręgowy postępowania dowodowego.

Po pierwsze podczas przesłuchania Z. U. w dniu 22 listopada 2010 r., oskarżonej (wówczas podejrzanej) okazano 100 faktur VAT wraz z załącznikami, nie precyzując jednak, co w skład rzeczonych załączników wchodzi (k. 51 – 63). Oskarżona, zapoznając się z przedłożonymi jej dokumentami, oświadczała kolejno: „podpis widniejący **na dokumencie (...)** ja/nie ja złożyłam” lub też „podpis widniejący **na fakturze** ja/nie ja złożyłam”. Taka treść oświadczeń uprawnia do przyjęcia, że:

- oskarżonej okazano 100 faktur, w tym potwierdziła, że złożyła podpis na 40 z nich
- oskarżonej okazano 53 dokumenty (...), przy czym oskarżona potwierdziła, że złożyła 17 podpisów i zaprzeczyła, by składała podpis na pozostałych 36.

Trzeba zwrócić uwagę, że oskarżona podczas okazania jakie miało miejsce w dniu 22 listopada 2010 r. **nie składała żadnych wyjaśnień jeśli chodzi o dokumenty w postaci oświadczenia o przeznaczeniu oleju opałowego**, które także wchodziły w skład kompletu dokumentów związanych ze sprzedażą. Uprawnione wydaje się zatem przyjęcie, że dokumenty te nie stanowiły przedmiotu okazania. Po zapoznaniu się z ww. dokumentami (tj. fakturami i oświadczeniami o przeznaczeniu oleju opałowego), oskarżona złożyła wyjaśnienie o następującej treści: „po okazaniu mi wszystkich wskazanych wyżej dokumentów oświadczam, że moim zdaniem podpisy za mnie składała **na kwestionowanych dokumentach A. D.** Było to na takiej zasadzie, że gdy byłam zajęta swoją pracą, a pani D. pracowała w gabinecie pani P., to nie powinna pracować na moim loginie, bo wtedy wydruk dotyczył mnie. W takich przypadkach, by nie przerywać sobie pracy, zezwalałam pani D. na podpisywanie się moim nazwiskiem” (k. 61).

Po drugie, podczas konfrontacji przeprowadzonej w dniu 8 grudnia 2010 r. oskarżonej okazano kolejny komplet dokumentów dotyczący faktury o numerze (...), która nie została okazana podczas przesłuchania w dniu 22 listopada 2010 r. (k. 65 – 68). Oskarżona oświadczyła wówczas, że na załączonym do faktury oświadczeniu widnieje jej podpis, **natomiast podpis na fakturze nie jej autorstwa**. Wyjaśniła nadto, że mogła sporządzić podpis na dokumencie (...), ale nie jest tego pewna.

Po trzecie w toku postępowania przygotowawczego dopuszczono dowód z opinii biegłego z zakresu badania pisma ręcznego i podpisów (k. 72). Biegła poddała analizie podpisy złożone na 7 kompletach faktur oraz dokumentów (...) oraz 37 dokumentach w postaci wyłącznie dokumentów (...) (odnoszących się do innych faktur). Jak wynika to z opinii – podpis widniejący **na dokumencie (...) do faktury (...)** r. został nakreślony przez Z. U.. Natomiast pozostałe podpisy poddane analizie nie zostały nakreślone przez Z. U.. Trzeba podkreślić, że opinia przyczyniła się do ograniczenia stawianych pierwotnie przez oskarżyciela publicznego oskarżonej zarzutów, nie dotyczyła natomiast ostatecznie dokumentów, które wskazane zostały w opisie czynu.

Na marginesie należy wskazać (o czym wspomina Sąd Okręgowy na str. 17 uzasadnienia), że podczas kolejnego przesłuchania w toku postępowania przygotowawczego oskarżona, po okazaniu jej kopii faktury VAT o numerze (...) z dnia 21 lutego 2003 r. wraz z dokumentami (...) i oświadczeniem i atestem wskazała, że znajdujący się na ww. fakturze podpis nie należy do niej. Fakt ten pozostaje jednak dla przedmiotowej sprawy bez znaczenia, skoro oskarżonej nie postawiono ostatecznie zarzutu poświadczenia nieprawdy w dokumentacji związanej z tą właśnie fakturą.

Podsumowując powyższe rozważania należy zatem wskazać, że:

1. oskarżona oświadczyła, że złożyła podpis na 40 spośród 100 okazanych jej faktur oraz 17 spośród okazanych jej 53 dokumentów (...),
2. dokumenty w postaci oświadczenia o przeznaczeniu oleju opałowego nie były przedmiotem okazania,
3. dowód z opinii biegłego grafologa nie dotyczył żadnej z wymienionych w akcie oskarżenia faktur, a jedynie dokumentu w postaci (...) do faktury (...), opinia nie dotyczyła także dokumentów w postaci oświadczeń o przeznaczeniu oleju.

W takim stanie rzeczy przyjęcie, że oskarżona dopuściła się poświadczenia nieprawdy w 58 kompletach dokumentów w skład których wchodziły m.in. oświadczenia o przeznaczeniu oleju opałowego i faktury jest w przekonaniu Sądu Apelacyjnego nieuprawnione. O ile zgodzić należy się z Sądem I instancji, iż w świetle zeznań A. D. i G. P., które znajdują potwierdzenie w dowodach w postaci protokołów kontroli celnej, zeznań B. P., D. K. (1), a także częściowo wyjaśnień J. S. (2) oraz zeznań kontrolerów celnych – B. L., A. B. i D. K. (2) sama kwestia świadomości oskarżonej co do udziału w przestępczym procederze nie budzi wątpliwości, o tyle sam zakres tej odpowiedzialności jest wątpliwy. Zważywszy bowiem na zakres i wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego istnieją wątpliwości co do tego na których ostatecznie dokumentach oskarżona złożyła swój podpis, a wątpliwości tych nie można usunąć z pomocą dostępnych środków dowodowych. W konsekwencji tak zaistniałe wątpliwości, rozstrzygnąć należy w myśl art. 5 § 2 k.p.k. na korzyść oskarżonej. Co za tym idzie - zakres odpowiedzialności oskarżonej z tytułu poświadczenia nieprawdy ograniczyć należy do 40 dokumentów w postaci faktur, co do których oskarżona oświadczyła, że złożyła na nich własnoręcznie podpis. Szerszy zakres takiej odpowiedzialności w ujęciu przyjętym przez Sąd I instancji jest w przekonaniu Sądu Apelacyjnego nieuprawniony jeśli zważy się, że oskarżona zaprzeczyła, jakoby złożyła podpis na pozostałych fakturach ujętych w opisie czynu, a autorstwo tych podpisów nie zostało zweryfikowane za pomocą innych środków dowodowych. Dokumenty w postaci oświadczenia o przeznaczeniu oleju opałowego nie były wszak przedmiotem okazania, nie zostały także poddane ocenie biegłej. Konsekwencją takich ustaleń postępowania odwoławczego była zmiana opisu czynu w punkcie II części rozstrzygającej wyroku, skutkująca ograniczeniem zakresu odpowiedzialności oskarżonej za poświadczenie nieprawdy jedynie do faktur w przypadku których autorstwo podpisu oskarżonej nie budzi wątpliwości.

Nie ma przy tym racji autorka apelacji podnosząc, że wykluczona jest możliwość przyjęcia odpowiedzialności karnej oskarżonej z tytułu poświadczenia nieprawdy w 9 kompletach dokumentów, skoro tożsame dokumenty (utożsamiane przez apelującą z fakturami) zostały wskazane w zarzutach postawionych G. P., co do której umorzono postępowanie z powodu jej śmierci. Należy wskazać, że oskarżona potwierdziła, iż podpisy widniejące na 9 fakturach wymienionych przez obrońcę w apelacji są jej autorstwa. Nie można także tracić z pola widzenia, że oskarżonej postawiono zarzut popełnienia czynu wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami. Fakt, że G. P. postawiono zarzuty dotyczące w pewnym zakresie kompletu dokumentów, które dotyczą także oskarżonej Z. U., nie wyłącza w tym zakresie odpowiedzialności karnej oskarżonej.

Kierując się wyrażoną w art. 5 § 2 k.k. zasada *in dubio pro reo* należało także w przekonaniu Sądu Apelacyjnego uznać, że czyn oskarżonej nie wypełniał znamion pomocnictwa do czynu z art. 270 § 1 k.k. gdyż oskarżona mając świadomość poświadczenia nieprawdy w dokumentach w postaci faktur nie posiadała wiedzy co do tego w jakich okolicznościach dokument ten zostanie użyty jako autentyczny przez inne osoby.

Nie zasługuje także na uznanie postawiony przez obrońcę oskarżonej zarzut obrazy prawa materialnego w postaci art. 271 § 1 i 3 k.k. podczas gdy przypisane jej zachowanie winno zostać zakwalifikowane jako czyn z art. 62 § 2 k.k.s., który stanowi *lex specialis* w stosunku do ww. przepisu z kodeksu karnego. Wydaje się, że autorce apelacji umknęło to, że przedstawiony przez nią w apelacji pogląd uległ dezaktualizacji co do wzajemnej relacji przepisu art. 271 § 1 i 3 k.k. i 62 § 2 k.k.s. po wydaniu uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2013 r. I KZP 19/12. Zgodnie z przyjętym tam stanowiskiem „reguły wyłączania wielości ocen mają zastosowanie jedynie w wypadku zbiegu przepisów ustawy, natomiast nie stosuje się ich w razie idealnego zbiegu czynów zabronionych, o którym mowa w art. 8 § 1 k.k.s.”. Wykluczono tym samym możliwość, by przepis kodeksu karnego skarbowego mógł wyprzeć na zasadzie

specjalności (lub też konsumpcji) przepis ustawy karnej. Sąd Apelacyjny nie stracił przy tym z pola widzenia tego, że przywołana uchwała dotyczyła wzajemnej relacji przepisu art. 286 § 1 k.k. i art. 76 § 1 k.k. Fakt ten pozostaje jednak bez znaczenia, skoro rozważania Sądu Najwyższego w zakresie równoległej odpowiedzialności karno-skarbowej i karnej za jeden (ten sam czyn) mają charakter uniwersalny. W konsekwencji wskazywany przez obrońcę oskarżonej przepis art. 62 § 2 k.k.s. nie mógł na zasadzie *lex specialis derogat lex generali* wyprzeć przepis art. 271 § 1 i 3 k.k. Natomiast odpowiedzialność oskarżonej może być rozpatrywana oddzielnie – na gruncie przepisów kodeksu karnego i kodeksu karnego skarbowego. Zważywszy nadto na treść art. 181 k.k.s. dopuszczalne jest niezależne prowadzenie przeciwko oskarżonej postępowania o czyn z art. 62 § 2 k.k.s. (nawet w przypadku prawomocnego skazania za czyn z art. 271 § 1 i 3 k.k.).

Wskazane korekty zaskarżonego wyroku w zakresie opisu czynu wymagały zmiany wymiaru kary orzeczonej wobec oskarżonej Z. U.. W przekonaniu Sądu Apelacyjnego uwzględniając zakres dokumentów, co do których udowodniono oskarżonej poświadczenie nieprawdy, karą adekwatną zarówno do stopnia winy jak i uwzględniającą stopień społecznej szkodliwości czynu, będzie kara 6 miesięcy pozbawienia wolności. Aktualne przy tym zostają dostrzeżone i wyartykułowane przez Sąd I instancji w pisemnych motywach wyroku argumenty dotyczące okoliczności łagodzących oraz obciążających oskarżoną. Słuszne w przekonaniu Sądu Apelacyjnego jest przy tym zastosowanie wobec oskarżonej dobrodziejstwa warunkowego zawieszenia kary na okres 2 lat (choć decyzji takiej w żaden sposób Sąd Okręgowy nie uzasadnia). Oskarżona jest sprawcą, któremu bez wątpienia można i należy dać szansę uniknięcia kontaktu z zakładem karnym. Świadczą o tym okoliczności łagodzące, jakie prawidłowo ustalił Sąd Okręgowy, nie sprzeciwia się temu ani względ na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu popełnionego przez oskarżoną, ani potrzeba ogólnoprewencyjnego oddziaływania kary.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie przepisu art. 624 § 1 k.p.k. oraz 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 627 k.p.k. oraz przepisu art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz.U. 1983 r. Nr 49, poz. 223).